

**Міністерство внутрішніх справ України
Львівський державний університет внутрішніх справ
Центр післядипломної освіти, дистанційного та заочного навчання**

Кафедра кримінального процесу та криміналістики

КЕЙС
заняття на тему
«Взаємодія поліції та суспільства»

Підвищення кваліфікації (короткострокове)
поліцейських – слідчі

Інформація про викладача:
к.ю.н., доцент
КОМИССАРЧУК
Юлія Анатоліївна
0974788232

Львів -2021

Тема

«Взаємодія поліції та суспільства»

Годин на тему – 2
Занять – 2 (2 академічна година)

Навчальна мета: сформувати поняттєво-категоріальний апарат з теми заняття, а також систематизовані стійкі знання слухачів про права людини, основні вимоги до реалізації принципу взаємодії поліції та суспільства в діяльності слідчого підрозділу.

Міжтематичні зв'язки: законодавче та нормативне регулювання взаємодії поліції та суспільства, права людини, верховенство права, конституціоналізм; толерантність та недискримінація в роботі поліцейського; ефективна комунікація.

План лекції (навчальні питання):

1. Шляхи надходження інформації про кримінальне правопорушення та порядок реагування на неї.
2. Надання слідчим у межах, визначених законом, правової допомоги (консультацій) особам, які з особистих, соціальних, економічних та інших причин її потребують.
3. Взаємодія між слідчим та громадянами (громадськими організаціями) під час досудового розслідування.
4. Межі інформування суспільства про хід досудового розслідування.

1. Шляхи надходження інформації про кримінальне правопорушення та порядок реагування на неї.

Порядок прийняття та реєстрації заяв та повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події визначено Наказом МВС України №100 від 08.02.2019 «Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події» (далі- Порядок)

Прийняття заяв (повідомлень) незалежно від місця і часу їх учинення, повноти отриманих даних, особи заявника здійснює цілодобово, безперервно та невідкладно орган (підрозділ) поліції, до якого надійшла така інформація.

Заяви (повідомлення) можуть бути усні або письмові:

усні заяви (повідомлення) від осіб уповноважена службова особа органу (підрозділу) поліції або інший поліцейський, до повноважень якого це належить, вносить до протоколу прийняття заяви про кримінальне правопорушення та іншу подію;

під час особистого звернення заявника до органу (підрозділу) поліції із письмовою заявою (повідомленням) уповноважена службова особа органу (підрозділу) поліції її (його) приймає і реєструє.

Особу, яка заявляє або повідомляє про кримінальне правопорушення, уповноважена службова особа органу (підрозділу) поліції або інший поліцейський попереджає про кримінальну відповідальність за завідомо неправдиве повідомлення про вчинення злочину, передбачену статтею 383 Кримінального кодексу України.

Уповноважена службова особа на лицьовому боці письмових заяв (повідомлень), протоколів прийняття заяв про кримінальне правопорушення та іншу подію, рапортів поліцейських проставляє штамп реєстрації заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події.

Якщо заява (повідомлення) надійшла до органу (підрозділу) поліції під час особистого звернення заявника одночасно з її (його) реєстрацією в ІТС ІПНП або журналі єдиного обліку заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події (далі - журнал ЄО), уповноважена службова особа оформлює та видає заявникові талон-повідомлення ЄО про прийняття і реєстрацію заяви (повідомлення) про кримінальне правопорушення та іншу подію.

Корінці талонів-повідомлень зберігаються в уповноваженій службовій особі. Заява (повідомлення), що надходить телефоном за скороченим номером екстреного виклику поліції «102», реєструється в ІТС ІПНП з автоматичним присвоєнням порядкових номерів ЄО.

Поліцейський незалежно від місця свого перебування в разі виявлення або отримання інформації про кримінальне правопорушення та іншу подію чи звернення до нього громадян із заявою (повідомленням) невідкладно повідомляє про це за скороченим номером екстреного виклику поліції «102» і зобов'язаний ужити заходів щодо запобігання правопорушенню, його припинення, рятування людей, надання допомоги особам, які її потребують, установлення і затримання осіб, які вчинили правопорушення, та охорони місця події.

Поліцейський у разі самотійного виявлення з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про кримінальне правопорушення, невідкладно, але не пізніше 24 годин рапортом доповідає про це керівникові органу (підрозділу) поліції або особі, яка виконує його обов'язки.

За рішенням керівника органу (підрозділу) поліції або особи, яка виконує його обов'язки, відомості про виявлене кримінальне правопорушення уповноважена службова особа реєструє в ІТС ІПНП (журналі ЄО в разі тимчасової відсутності технічних можливостей унесення таких відомостей до ІТС ІПНП) та невідкладно, але не пізніше 24 годин реєстрації передаються:

до органу досудового розслідування для внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі - ЄРДР) або передання цих відомостей до органів (підрозділів) поліції нижчого рівня та їх внесення до ЄРДР;

у міжрегіональних територіальних органах поліції та їх територіальних (відокремлених) підрозділах - до органів (підрозділів) поліції, на території обслуговування яких сталася така подія, для прийняття відповідних рішень та внесення до ЄРДР.

Датою подання заяви (повідомлення) до органу (підрозділу) поліції вважається дата реєстрації такої заяви (повідомлення) в ІТС ІПНП (журналі ЄО).

Інформацію, яка надійшла до органу (підрозділу) поліції, про кримінальне правопорушення та іншу подію, вчинені на території обслуговування іншого органу (підрозділу) поліції, уповноважена службова особа невідкладно реєструє в ІТС ІПНП (журналі ЄО) та невідкладно інформує про це той орган (підрозділ) поліції, на території обслуговування якого сталася така подія.

Орган (підрозділ) поліції, на території обслуговування якого сталася така подія, реєструє невідкладно указане повідомлення до ІТС ІПНП (журналі ЄО).

Реєстраційний номер ІТС ІПНП (журналу ЄО) поінформованого органу (підрозділу) поліції уповноважена службова особа також уносить в ІТС ІПНП (журнал ЄО).

Передавати з одного територіального (відокремленого) підрозділу (управління, відділу, відділення) поліції до іншого територіального (відокремленого) підрозділу (управління, відділу, відділення) поліції матеріали з відомостями, що вказують на кримінальне правопорушення, незалежно від місця його вчинення, без їх реєстрації в ІТС ІПНП (журналі ЄО) та внесення цих відомостей до ЄРДР заборонено.

Поліцейський під час отримання від уповноваженої службової особи заяви (повідомлення) для подальшого їх розгляду засвідчує це своїм підписом у журналі отримання матеріалів єдиного обліку. Уповноважена службова особа вносить інформацію про поліцейського, час і дату отримання ним матеріалів до ІТС ІПНП (журналу ЄО).

Поліцейський органу (підрозділу) поліції, якому доручено розгляд заяви або повідомлення про іншу подію та прийняття відповідного рішення в межах Закону України «Про звернення громадян» або Кодексу України про адміністративні правопорушення, у разі встановлення в матеріалах відомостей, що вказують на вчинення кримінального правопорушення, невідкладно рапортом доповідає про це керівникові органу (підрозділу) поліції або особі, яка виконує його обов'язки.

Керівник органу (підрозділу) поліції або особа, яка виконує його обов'язки, доручає уповноваженій службовій особі невідкладно зареєструвати рапорт працівника поліції в ІТС ІПНП (журналі ЄО) та не пізніше 24 годин з моменту реєстрації надіслати зазначені матеріали до органу досудового розслідування органу (підрозділу) поліції для внесення відповідних відомостей до ЄРДР.

Заяви (повідомлення), що надійшли до органу (підрозділу) поліції з використанням засобів поштового зв'язку, мережі Інтернет, електронного зв'язку (електронні звернення), через контактні центри державної установи «Урядовий контактний центр» та телефонну «гарячу лінію» Національної поліції України, служби діловодства реєструють та невідкладно передають керівникові органу (підрозділу) поліції або особі, яка виконує його обов'язки.

Керівник органу (підрозділу) поліції або особа, яка виконує його обов'язки, невідкладно, але не пізніше 24 годин з моменту реєстрації в службах діловодства заяв (повідомлень) приймає рішення щодо їх реєстрації в ІТС ІПНП (журналі ЄО) для подальшого розгляду відповідно до законодавства України.

Анонімні заяви чи повідомлення, що містять відомості про кримінальне правопорушення чи іншу подію, які надійшли до органу (підрозділу) поліції, реєструються в ІТС ІППП (журналі ЄО), службах діловодства органу (підрозділу) поліції та за дорученням керівника органу (підрозділу) поліції або особи, яка виконує його обов'язки, передаються до структурного підрозділу органу (підрозділу) поліції за відповідним напрямом діяльності для вжиття необхідних заходів.

Поліцейський у разі встановлення в анонімних заявах чи повідомленнях відомостей, що можуть свідчити про кримінальне правопорушення, невідкладно рапортом доповідає про це керівникові органу (підрозділу) поліції або особі, яка виконує його обов'язки, який вживає заходів у порядку, зазначеному вище.

У разі тимчасової відсутності технічних можливостей реєстрації в ІТС ІППП заяв (повідомлень), що надходять до органів (підрозділів) поліції, їх реєструють у журналі ЄО. Журнали ЄО веде уповноважена службова особа органів (підрозділів) поліції.

Відомості із журналу ЄО уповноважена службова особа органу (підрозділу) поліції переносить до ІТС ІППП невідкладно в разі відновлення технічної можливості (в ІТС ІППП зазначає номер, за яким заяву (повідомлення) зареєстровано в журналі ЄО).

Журнали ЄО зберігаються в приміщенні чергової служби або службовому кабінеті уповноваженої службової особи органу (підрозділу) поліції, де вони зареєстровані в службах діловодства. Виносити журнали ЄО з адміністративної будівлі органу (підрозділу) поліції заборонено.

Журнали ЄО мають бути пронумеровані, прошнуровані, скріплені печаткою та зареєстровані в службах діловодства органу (підрозділу) поліції.

Уповноважена службова особа органу (підрозділу) поліції закінчені журнали ЄО та корінці талонів-повідомлень формує в окрему номенклатурну справу й передає на зберігання до служби діловодства органу (підрозділу) поліції.

Правовою основою діяльності Національної поліції щодо реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення та інші події є Конституція України, закони України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, акти Президента України та Кабінету Міністрів України, інші нормативно-правові акти, зокрема Інструкція з організації реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України, затверджена наказом МВС України № 357 від 27.04.2020 року (далі – Інструкція).

Строк оперативного інформування обчислюється з моменту надходження до органів (підрозділів) поліції первинних відомостей (повідомлення телефоном або іншими видами зв'язку, усної чи письмової заяви, матеріалів з інших правоохоронних органів тощо) про вчинення правопорушення або виникнення події.

З урахуванням отриманої від заявника (інших джерел) інформації про вид, ступінь тяжкості, стадію та наслідок правопорушення або події, їх завершеності (закінченості), часу, який минув після вчинення правопорушення або

виникнення події, місця перебування правопорушника та його суспільної небезпеки, заяви (повідомлення) поділяються на такі, що:

мають високий ступінь загрози особам та поліцейським (повідомлення категорії "Альфа");

потребують негайного оперативного реагування (повідомлення категорії "Бета");

відпрацьовуються в звичайному режимі (повідомлення категорії "Гамма");

не потребують оперативного реагування (повідомлення категорії "Дельта").

До заяв і повідомлень з високим ступенем загрози особам та поліцейським (повідомлення категорії "Альфа") належать:

1) повідомлення осіб, у змісті яких наявна інформація про злочини, які тривають і вчиняються із застосуванням (використанням) вогнепальної зброї, вибухових пристроїв або/та речовин (інших пристроїв, що можуть завдати фізичну шкоду правопорушнику та особам, які його оточують, а також про перебування (місцезнаходження, переховування) осіб, які їх скоїли, та вчинення ними збройного опору;

2) повідомлення, за якими введено поліцейські операції "Сирена", "Грім", "Заручник".

До заяв і повідомлень, які потребують негайного реагування (щойно вчинені або тривають) (повідомлення категорії "Бета"), належать повідомлення осіб, у змісті яких наявна інформація про правопорушення або події за умови, якщо:

на час отримання повідомлення вони тривають, тобто відбуваються (продовжуються) в реальному часі;

з часу їх учинення до моменту отримання повідомлення минуло не більше 15 хвилин (правопорушення, яке щойно вчинене). З урахуванням географічних, демографічних, економічних, соціальних та інших особливостей населеного пункту, місцевості та/або місця вчиненого правопорушення або події, а також криміногенної ситуації в регіоні (районі, місцевості) за рішенням начальника ГУНП (особи, яка виконує його обов'язки) зазначений час може бути збільшено;

наявна інформація про місцезнаходження особи, яка причетна до вчинення правопорушення або події;

особи, які постраждали внаслідок правопорушень (подій) та/або нещасних випадків, перебувають у безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я, і потребують невідкладної допомоги поліції (далі - особи, які потребують допомоги) - незалежно від часу, який минув з моменту їх учинення до отримання поліцейськими (працівниками поліції) такого повідомлення.

До заяв і повідомлень, які не потребують оперативного реагування (повідомлення категорії "Дельта"), належать:

заяви і повідомлення, у змісті яких відсутні будь-які ознаки правопорушення, а реагування на них не належить до повноважень поліції, звернення довідково-консультативного характеру;

матеріали органу досудового розслідування поліції або інших правоохоронних органів, заяви про вчинені правопорушення або події, що надійшли до поліції поштою та не потребують невідкладного прибуття працівників поліції до заявника або на місце події з метою припинення

правопорушення, збереження слідів злочину, а також надання допомоги потерпілим особам у межах повноважень поліції.

Заяви і повідомлення, які не потребують оперативного реагування (повідомлення категорії "Дельта"), визначаються диспетчером.

Під час приймання та реєстрації заяв і повідомлень про правопорушення або події, організації та здійснення оперативного реагування на них посадовим особам, уповноваженим на здійснення прийому, опрацювання та реєстрації заяв і повідомлень про правопорушення або події, а також поліцейським нарядів поліції забороняється:

- заходити в систему ІПП не під своїм логіном та паролем;

- надавати заявникам інформацію про місце проживання працівників поліції, інших правоохоронних органів, суду, їх особисті номери телефонів;

- надавати наявну в системі ІПП інформацію стороннім особам, а також посадовим особам правоохоронних органів, яких працівник не може ідентифікувати.

Посадові особи, уповноважені на здійснення прийому, опрацювання та реєстрації заяв і повідомлень про правопорушення або події під час свого чергування, залишають розташування підрозділу лише з дозволу відповідного керівника.

Робочі місця працівників підрозділів "102" та диспетчерів розміщуються в приміщеннях ГУНП. Приймання екстрених викликів підрозділом "102" здійснюється централізовано зі всієї території обслуговування відповідного ГУНП. Кожен працівник підрозділу "102" і диспетчер чергової зміни забезпечується відповідним автоматизованим робочим місцем та повинен мати авторизований доступ до системи ІПП.

Спеціалізоване програмне забезпечення АРМ "оператор "102" системи ІПП, яке використовує працівник підрозділу "102", працює в таких режимах:

- "прийом викликів" - режим, у якому надходять виклики;

- "обробка викликів" - режим, у якому здійснюється обробка заяв і повідомлень, а також заповнення електронних контурів у системі ІПП;

- "перерва" - режим тимчасового припинення роботи або відпочинку працівника підрозділу "102". При цьому виклики на це робоче місце не розподіляються.

Заяви і повідомлення про правопорушення або події до органів (підрозділів) поліції, крім скороченого номера "102", можуть надходити за допомогою інших видів зв'язку, інтеграцію яких із системою ІПП дозволено поліції, зокрема:

- у вигляді смс-повідомлень;

- електронною поштою;

- з мобільних додатків;

- з інших спеціалізованих програмно-технічних і технічних засобів.

В АРМ "оператор "102" зазначаються відомості про дату і час надходження заяви чи повідомлення, заявника (прізвище, ім'я, по батькові, дата народження,

місце проживання (реєстрації), місце перебування, абонентський номер, стислий зміст заяви чи повідомлення, орган (підрозділ) поліції, до якого передано повідомлення, та інша інформація.

У разі припинення з технічних причин (несправність, збої) роботи АРМ "оператор "102" кожен працівник підрозділу "102" має бути забезпечений робочим зошитом, зареєстрованим у підрозділі документального забезпечення, для запису повідомлень про правопорушення або події. Передача прийнятої інформації диспетчеру та оперативному черговому в таких випадках здійснюється за допомогою телефонного або іншого виду зв'язку. Після відновлення роботи АРМ "оператор "102" працівник підрозділу "102" переносить прийняту інформацію про правопорушення або події з робочого зошита до системи ІПНП.

Прийняття викликів працівниками підрозділу "102" здійснюється державною мовою, а за бажанням заявника та можливостями працівника - тією мовою, якою розмовляє заявник.

Персональні дані осіб мають бути захищеними під час їх обробки. Порядок збирання, обробки, накопичення, зберігання персональних даних і доступ до них здійснюється відповідно до Закону України "Про захист персональних даних".

Організація роботи працівників підрозділу "102" здійснюється згідно із затвердженим керівником УОАЗОР графіком чергування. Режим внутрішнього розпорядку затверджується керівником органу (підрозділу) поліції. Поліцейські, які залучені до чергування, несуть службу в однострої, цивільний персонал - з дотриманням ділового стилю одягу.

Усі переговори працівників підрозділу "102" з використанням відповідного кінцевого обладнання фіксуються багатоканальним цифровим реєстратором документування мовленнєвої інформації.

Безпосередньо перед заступанням на чергування працівник підрозділу "102" зобов'язаний перевірити технічний стан АРМ "оператор "102".

Обов'язки посадової особи, уповноваженої на здійснення прийому, опрацювання та реєстрації заяв і повідомлень громадян про правопорушення або події, у разі надходження за скороченим номером телефону "102" заяви або повідомлення про правопорушення або подію:

1) забезпечувати протягом двох хвилин прийняття від заявника інформації про правопорушення або подію та її внесення до системи ІПНП. З об'єктивних причин цей строк може бути збільшено (алкогольне сп'яніння, хвилювання, мовні вади заявника, ненадання вичерпної відповіді на запитання тощо). У разі необхідності негайного реагування на правопорушення або події внесення та збереження інформації здійснюється раніше встановленого строку;

2) під час спілкування із заявником дотримуватися принципів професійної етики та моралі;

3) при надходженні повідомлень про факти вчинення домашнього насильства, злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості, а також інших злочинів запитати заявника, з оператором якої статі він бажає спілкуватися;

4) під час прийняття повідомлення про правопорушення або подію, спілкуючись із заявником, одночасно вносити отриману інформацію до системи ІППП;

5) під час спілкування із заявником першочергово встановлювати та вносити до системи ІППП інформацію про:

вид правопорушення або події (визначається з урахуванням можливості настання найбільш тяжких наслідків) та попередню кваліфікацію;

час, місце (адресу), обставини вчиненого правопорушення або події (у разі неможливості заявника назвати точну адресу вчинення правопорушення уточнити приблизну адресу, де вчинено правопорушення (район, напрямок в'їзду або виїзду з міста, розташовані поблизу магазини, торговельні центри, парки або інші орієнтири), на електронній мапі встановити маркер приблизного місця вчинення правопорушення та за його допомогою знайти найближчі орієнтири, які допоможуть зорієнтуватись заявнику);

дані про потерпілого або заявника (прізвище, ім'я, по батькові, дата народження, реєстрація місця проживання, місце перебування, абонентський номер, а також чи потребує він або інші особи медичної допомоги;

іншу необхідну інформацію, проставивши маркер події за територіальним місцем розташування підрозділу "102" в разі ненадання заявником своїх установчих даних або адреси місця вчинення правопорушення або події;

територію місця перебування заявника та місця вчинення правопорушення, якщо місце вчинення правопорушення або події не збігається з місцем перебуванням заявника;

6) унесену до системи ІППП інформацію в електронному вигляді автоматично передавати для реагування працівникам поліції, уповноваженим здійснювати організацію реагування на правопорушення або події;

7) у разі пошкодження основних і резервних каналів передачі інформації в електронному вигляді відомості про правопорушення або подію передавати уповноваженим працівникам, використовуючи інші види зв'язку;

8) уносити до системи ІППП інформацію про правопорушення або події, отриману за допомогою інших видів зв'язку, у текстовому, аудіо- або відеоформаті та передавати на розгляд відповідним працівникам поліції або оперативно-диспетчерським службам інших органів державної влади, уповноваженим здійснювати організацію реагування на них;

9) уносити до системи ІППП первинну інформацію про правопорушення або події, які перебувають у стадії незавершеності та потребують негайного реагування;

10) у разі наявності технічних можливостей та необхідності залучати до спілкування із заявником у режимі конференції працівника поліції, уповноваженого здійснювати реагування на правопорушення або події та/або іншого працівника, визначеного керівником (старшим зміни), для уточнення інформації про правопорушення або подію;

11) після встановлення первинних даних зберегти в системі ІПП початкові відомості, які направити відповідним працівникам поліції або оперативно-диспетчерським службам інших органів державної влади, уповноваженим здійснювати організацію реагування на правопорушення або події, повідомити заявника про виїзд наряду поліції та, за необхідності, продовжити з'ясування та доповнення первинних даних інформацією про:

напрямок відходу правопорушників, пішки чи на транспортному засобі вони зникли, їх прикмети, номерні знаки та марку, модель транспортних засобів;

наявність на місці вчинення кримінального правопорушення потерпілих, їх стан здоров'я та місце перебування. Якщо потерпілі потребують медичної допомоги, поінформувати про це службу екстреної допомоги "103", у разі отримання повідомлення про пожежу - службу екстреної допомоги "112" ("101");

кількість правопорушників, їх прикмети, установчі дані (якщо відомо), наявність зброї;

предмети (речі), якими заволоділи правопорушники та прикмети викраденого;

сліди, які могли залишитися на одязі й тілах правопорушників;

інші дані, які сприятимуть розкриттю правопорушення по гарячих слідах;

12) після внесення всіх додаткових необхідних даних до системи ІПП зберегти інформацію;

13) у разі звернення заявника мовою, якою не володіє посадова особа, уповноважена на здійснення прийому, опрацювання та реєстрації заяв і повідомлень громадян про правопорушення або події, ужити заходів щодо залучення іншого працівника, який володіє іноземною мовою (за можливості в режимі конференції). У разі відсутності таких працівників зачитати англійською мовою інформацію, спрямовану на встановлення даних заявника (прізвище, ім'я, по батькові, дата народження, місце проживання (перебування), місце перебування (далі - установчі дані потерпілого або заявника), абонентський номер), суть події, про яку заявник хоче повідомити, а також роз'яснення, що його повідомлення буде записано та після перекладу йому зателефонують.

За наявності технічної можливості увімкнути заздалегідь записане вербальне повідомлення (роз'яснення) порядку дій заявника.

Зазначену інформацію в системі ІПНП надіслати відповідним працівникам поліції, уповноваженим здійснювати організацію реагування на правопорушення або події, за місцезнаходженням підрозділу "102";

14) невідкладно доповідати старшому чергової зміни про надходження скарг громадян на дії/бездіяльність працівників поліції, порушення їх прав і свобод, повторних звернень щодо неналежної організації реагування працівниками поліції на повідомлення та внести відповідну інформацію в систему ІПНП;

15) у разі раптового переривання дзвінка негайно зателефонувати заявнику для з'ясування обставин події чи правопорушення. Якщо заявник не відповідає на дзвінок і виникла підозра про вчинення стосовно нього протиправних дій (крики, шум боротьби та інші ознаки), уносити до системи ІПНП інформацію про те, що "зв'язок із заявником втрачено" та проставити відмітку "інформувати чергового". Якщо адреса місця вчинення правопорушення та/або місця перебування заявника невідома, проставити маркер на електронній мапі за місцем розташування підрозділу "102";

16) уносити до системи ІПНП відомості про повідомлення підрозділів екстреної допомоги населенню за скороченим номером "112" ("101", "103", "104") та передавати для реагування відповідним працівникам поліції або оперативно-диспетчерським службам інших органів державної влади, уповноваженим здійснювати організацію реагування на них;

17) негайно проставляти відмітку "інформувати чергового" для здійснення відповідного реагування, якщо під час прийняття заяви або повідомлення стало відомо про те, що заявник або особа, яка вчинила правопорушення, перебуває в розшуку;

18) якщо в заяві чи повідомленні йдеться про питання, що не належать до компетенції поліції, та про дії, що не містять ознак правопорушення, звернення має довідково-консультативний характер або в ньому не викладено суті порушеного питання, заявник висловлює особисте ставлення до події, що відбувається, не називає своїх персональних даних, ввічливо роз'яснювати заявнику його подальші дії. При цьому інформацію, викладену заявником, необхідно внести до системи ІПНП (у разі достатності підстав надати події статус "без оперативного реагування");

19) усі реквізити до системи ІПНП уносити державною мовою без скорочень (крім загальноприйнятих) з дотриманням правил правопису.

У разі надходження за скороченим номером "102" заяви або повідомлення про правопорушення або подію, які віднесені до категорій "Альфа" та "Бета", крім обов'язків, визначених пунктом 11 цього розділу, посадова особа, уповноважена на здійснення прийому, опрацювання та реєстрацію заяв і повідомлень громадян про правопорушення або події виконує такі дії:

1) не пізніше ніж за 30 секунд з фактичного часу отримання інформації про правопорушення або події:

проставляє у відповідному діалоговому вікні електронної картки "102" АРМ "оператор "102" системи ІППП відмітку (позначку) про необхідність здійснення негайного реагування за отриманим повідомленням;

уносить до електронної картки "102" лише початкову інформацію про вид правопорушення або події (визначається з урахуванням можливості настання найбільш тяжких наслідків) та місце його вчинення;

зберігає електронну картку "102", яка автоматично з відповідною позначкою надходить до диспетчера та оперативних чергових ГУНП і ТВП за місцем учинення правопорушення або події;

2) до 2 хв з часу надходження повідомлення:

долучає (за потреби та наявності технічної можливості) до розмови із заявником диспетчера та/або оперативного чергового ГУНП у режимі конференц-зв'язку;

з одночасним заповненням електронної картки "102" продовжує з'ясовувати в заявника (у тому числі разом з диспетчером та/або оперативним черговим ГУНП) його установчі дані або відомості про потерпілого, обставини правопорушення або події, кількість та прикмети осіб, причетних до його вчинення, наявність у них зброї, місце їх перебування або напрямок відходу, наявність осіб, які потребують допомоги, а також іншу актуальну інформацію, необхідну для вирішення службових завдань;

за результатами опрацювання повідомлення повторно зберігає електронну картку "102" з унесеною інформацією про правопорушення або подію;

3) у разі необхідності продовжує з'ясовувати та доповнювати електронну картку "102" інформацією про обставини правопорушення або події, які мають значення для належної організації реагування на нього.

З об'єктивних причин строки опрацювання та передачі повідомлень про правопорушення або події визначених категорій може бути збільшено (алкогольне сп'яніння, хвилювання, мовні вади заявника, ненадання відповіді на запитання тощо).

Наведені в підпунктах 1, 2 пункту 12 цього розділу відомості та порядок їх з'ясування не є вичерпними, їх послідовність може бути змінено, проте вони повинні бути достатніми для належної та своєчасної організації оперативного реагування на правопорушення або подію. У подальшому, за можливості, діє відповідно до пункту 11 цього розділу.

Якщо заявник застосовує ненормативну лексику, вдається до образ, закликів до розпалювання національної, расової, релігійної ворожнечі, працівник підрозділу "102", який приймає виклик, роз'яснює, що за такі дії заявник може нести передбачену законом відповідальність, та має право припинити спілкування з ним і заблокувати на добу за допомогою технічних засобів прийняття від нього звернень. Одночасно працівник підрозділу "102" відображає в системі ІППП інформацію про протиправні дії заявника, яку направляє для відповідного реагування уповноваженим працівникам поліції.

Працівник підрозділу "102" має право припинити спілкування з особою, яка не повідомляє інформацію про настання екстреної ситуації та/або необхідність отримання екстреної допомоги, своїми діями відволікає його від виконання покладених на нього обов'язків. При цьому факт надходження такого виклику фіксується в ПНП.

Відмова в прийнятті та реєстрації повідомлень про правопорушення або події не допускається.

2. Надання слідчим у межах, визначених законом, правової допомоги (консультацій) особам, які з особистих, соціальних, економічних та інших причин її потребують.

В Україні змінюються підходи до діяльності поліції. Поліція має переорієнтуватися з оперативного/реактивного підходу до стратегічного/проактивного, проблемно-орієнтованого підходу (тобто як виявлення потенційних злочинів, так і вирішення ситуації, що вже склалася); заохочувати громаду звертатися до поліції зі своїми проблемами. Впроваджується модель партнерської поліцейської діяльності, за якої:

- поліція в суспільстві виконує роль координатора в розв'язанні й подоланні проблем, що впливають на правопорядок і безпеку громади;
- відповідальність за стан справ у правоохоронній сфері несе не лише поліція, а й усе суспільство – громада, державні органи, громадські організації, населення;
- громадяни виступають у ролі «замовників» послуг, яких вони очікують від поліції, тому надані їм послуги мають бути своєчасними та якісними, оскільки поліція перебуває на службі тих, хто її наймає та утримує.

У діяльності поліції зарубіжних країн для позначення співпраці поліції з населенням вживається термін «поліція громади» («общинна поліція»). Основна ідея взаємодії поліції та суспільства полягає в наступному:

- усвідомлення поліцією необхідності врахування думки і побажань громадськості при визначенні та оцінці своєї роботи;
- співпраця з населенням з метою виявлення і вирішення місцевих проблем, зорієнтована на попередження правопорушень;
- населення – партнер поліції і повноправний учасник діяльності з покращення роботи поліції.

Суть такого підходу позначається терміном «community policing» (англ.), паралельно з ним вживається термін «police-public partnerships» (англ.). Організація безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) у 2008 р. визначила community policing як філософію або організаційну стратегію, під якою розуміють *взаємне співробітництво поліції та громади (суспільства) з метою підвищення ефективності протидії злочинності, страху перед злочинами, фізичній або моральній шкоді, розпаду добросусідських відносин, а також покращення якості життя для всіх.*

Концепція взаємодії поліції та суспільства є основою діяльності поліції. Це нова стратегія роботи поліції: поліція працює заради людей та їхньої безпеки, що змінює практику поліцейської діяльності, забезпечує стратегію більш ефективного та дієвого досягнення її цілей. В основі цієї концепції лежить розуміння того, що поліцейські є невід'ємною частиною суспільства, в якому вони живуть та працюють.

Для такого підходу характерні наступні риси:

- **Вирішення проблем:** кожен відіграє роль у наданні підтримки та впровадженні ініціатив щодо вирішення проблем.
- **Партнерство поліції та громадянського суспільства:** визначення потреб громади та пріоритетів із підтримання правопорядку; забезпечення підзвітності, прозорості та дієвості.
- **Підзвітність:** Національна поліція має звітувати про результати дієвості та ефективності управління та використання наявних ресурсів.
- **Видимість, доступність та реагування:** виділення ресурсів для взаємодії поліції з громадою підвищить ефективність діяльності поліції у громаді.
- **Попередження та зменшення кількості злочинів:** попередження злочинів є обов'язком кожного, в тому числі й членів громади.

Ст.11 Закону України «Про Національну поліцію» Взаємодія з населенням на засадах партнерства:

1. Діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб.

2. З метою визначення причин та/або умов учинення правопорушень планування службової діяльності органів і підрозділів поліції здійснюється з урахуванням специфіки регіону та проблем територіальних громад.

3. Рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції.

4. Оцінка рівня довіри населення до поліції проводиться незалежними соціологічними службами.

Ст. 5 Закону України «Про Національну поліцію» Взаємодія поліції з органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

1. Поліція у процесі своєї діяльності взаємодіє з органами правопорядку та іншими органами державної влади, а також органами місцевого самоврядування відповідно до закону та інших нормативно-правових актів.

У забезпеченні правоохоронцями публічного порядку взаємодія передбачає наявність спільної мети, використання наявних у сторін сил і засобів, узгодженість дій тощо. Взаємодія поліції та суспільства має будуватися на засадах довіри, прозорості, взаємодопомоги в боротьбі зі злочинністю.

Основними завданнями з активізації взаємодії між поліцією та суспільством є:

- підвищення авторитету й довіри населення до поліції;

- покращання стану комунікативної та загальної культури працівників поліції;
- сприяння об'єктивному інформуванню населення про діяльність поліції через ЗМІ;
- створення позитивного іміджу поліції шляхом підвищення рівня професійної компетентності та покращення результатів її діяльності;
- забезпечення безпосереднього діалогу між поліцією та населенням (громадськими об'єднаннями, профспілками, асоціаціями, організаціями, підприємствами) на конкретній території;
- проведення активної профілактичної, виховної, просвітницької роботи серед різних верств населення з метою запобігання злочинності, формування в громадян відчуття особистої причетності до правового порядку в суспільстві.

Основи партнерства поліції та суспільства

<i>Філософія</i>	<i>Стратегія</i>	<i>Тактика</i>
Широта функцій	Наголос на попередженні правопорушень	Партнерство
Персональне обслуговування, сервісний підхід	Географічна спрямованість, територіальний принцип роботи	Розв'язання проблем
Інформування громадян, відкритість і прозорість у побудові відносин	Оперативна гнучкість, вчасність і повнота реагування	Позитивна взаємодія

Для ефективної реалізації партнерства з суспільством поліція повинна:

- зміцнити свою легітимність в суспільстві;
- здійснювати діяльність на основі узгодженості своїх дій;
- поліпшувати якість надаваних населенню послуг;
- сприяти активізації участі місцевого населення у зміцненні безпеки й публічного порядку, в розв'язанні проблем злочинності в місцях проживання.

Основна мета роботи поліції – це забезпечення правопорядку і безпеки громадян в будь-якому місці України – від малого села до великого міста; а також високого рівня довіри людей до поліції. Це передбачає наближення

поліції до громадян через максимальне залучення поліцейських на місцях для забезпечення правопорядку на вулицях; розвиток сервісних функцій поліції; підвищення ефективності у взаємовідносинах із громадянами.

У Кодексі поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку, прийнятий резолюцією Генеральної асамблеї ООН № 34/169 (від 17 грудня 1979 р.) зазначено, що служіння суспільству передбачає надання послуг і допомоги тим членам громади, які з особистих, економічних і соціальних чи інших причин надзвичайного характеру потребують негайної допомоги.

Діяльність поліції полягає як у боротьбі зі злочинністю, забезпеченні правопорядку, так і в наданні поліцейських послуг суспільству щодо підтримки належного рівня безпеки.

Це передбачає:

- зближення поліції з громадянами через максимальне залучення поліцейських на місцях до забезпечення правопорядку на вулицях;
- розвиток сервісних функцій поліції;
- підвищення ефективності у взаємовідносинах із громадянами.

Рекомендації Res (2001) 10 Комітету Міністрів державам-учасницям Ради Європи «Про Європейський кодекс поліцейської етики» (Ухвалена Комітетом міністрів 19 вересня 2001), зокрема, зазначено:

18. Поліція повинна бути організована у такий спосіб, що сприяє хорошим зв'язкам поліції з громадськістю і, за необхідності, ефективній співпраці з іншими органами, місцевими громадами, неурядовими організаціями та іншими представниками громадськості, в тому числі етнічними меншинами.

19. Поліцейські організації повинні бути готові надати об'єктивну інформацію про свою діяльність громадськості без розкриття конфіденційної інформації. Професійні керівні принципи для зв'язків зі ЗМІ повинні бути встановлені.

Взаємодія поліції з громадськістю може здійснюватись в різноманітних формах.

Підготовка та виконання спільних проектів, програм та заходів для задоволення потреб населення й покращення ефективності виконання покладених на поліцію завдань.

Підтримка поліцією програм правового виховання, пропагування правових знань в освітніх установах, засобах масової інформації та у видавничій діяльності.

Залучення найактивніших громадян до співпраці з поліцією у виконанні конкретних правоохоронних завдань.

Спільна діяльність з громадськими формуваннями, що функціонують на підставі Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» (патрулювання житлових масивів і селищ; участь у розшуку зниклих безвісти; участь у розшуку та затриманні підозрюваних у вчиненні злочину; спільне проведення профілактичних, просвітницьких, виховних заходів серед різних категорій населення; робота з особами та підлітками груп ризику; робота з жертвами насильства в сім'ї тощо).

Проведення громадських консультацій, що сприяють налагодженню контактів з населенням, кращій поінформованості суспільства про пріоритети поліцейської діяльності, формуванню громадської думки щодо актуальних проблем правоохоронної сфери. Це важливий канал отримання достовірної інформації щодо очікувань громадян та існуючих на місцевому рівні загроз для публічної безпеки чи окремих випадків порушення спокою на рівні громади (агресивна поведінка молоді, порушення норм суспільної моралі, споживання алкоголю в публічних місцях, інші події, важливі для безпеки громадян).

Активна співпраця з представниками мас-медіа, в тому числі з метою об'єктивного інформування населення про діяльність поліції.

Особисті зустрічі громадян з керівниками поліції, кращими поліцейськими, закріпленими за конкретною територією, для забезпечення безпосереднього діалогу між поліцією та населенням.

Сервісна функція поліції

Поліція – це сервісна служба, що надає послуги населенню, тобто спрямовує свою діяльність на розв'язання тих проблем, які ставить населення перед поліцією, й вирішення яких належить до її компетенції.

Завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах:

- 1) забезпечення публічної безпеки і порядку;
- 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;
- 3) протидії злочинності.

Поліцейськими послугами є надання в межах, визначених законом, послуг із допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або інших надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Сервісна функція поліції охоплює:

- адміністративні послуги;
- інформаційні послуги (як знайти необхідну вулицю, як доїхати до певного місця громадським транспортом; в який державний орган, до якої посадової особи слід звернутися для вирішення особистих питань тощо);
- інформаційно-правові послуги (надання працівниками поліції в межах своєї компетенції та визначених законом обов'язків роз'яснень прав і обов'язків потерпілому чи тому, хто підозрюється у вчиненні правопорушення, а також його рідним, законним представникам, громадськості);
- послуги безпеки (забезпечення громадської безпеки та охорони публічного порядку).

Критерій ефективності діяльності поліції – це оцінювання населенням якості послуг поліції:

- оперативність обслуговування (швидкість реагування на заяви та звернення громадян);
- ставлення до громадян – довіра, ввічливість, тактовність і співчуття;
- комунікабельність, відкритість і привітність у спілкуванні, відповідях на заяви й звернення;
- доступність і професіоналізм.

3. Взаємодія між слідчим та громадянами (громадськими організаціями) під час досудового розслідування.

Взаємодія з населенням на засадах партнерства – один з основних принципів діяльності поліції.

Діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на вирішення їхніх потреб.

Діяльність поліції здійснюється в реальному соціальному просторі у безпосередньому контакті з громадянами. Щодня поліцейські за різних обставин спілкуються з громадянами, вирішують складні професійні завдання, розв'язують непрості ситуації та конфлікти. Авторитет поліції та довіра до неї багато в чому залежить від поведінки поліцейських та їх поводження з людьми.

Основні елементи стратегії партнерства поліції та суспільства

<i>I. Взаємодія з громадою</i>	<i>II. Діяльність, спрямована на розв'язання проблем</i>	<i>III. Організаційні зміни</i>
ЗМІ та об'єднання громадян; місцевий бізнес; соціальні служби, органи виконавчої влади та місцевого самоврядування.	ідентифікація проблем та прогнозування їх можливих наслідків; аналіз проблем та причин їх виникнення; реагування та пошук можливих рішень; оцінювання ефективності проведеної роботи.	зміни в управлінні системою та в організаційній структурі; робота з персоналом; використання інформаційних технологій.

Завдання поліції з побудови партнерських відносин із суспільством:

- втілення в повсякденній роботі принципу «людина – понад усе»;
- підвищення професійного і культурного рівня, формування поваги до поліції через належний рівень спілкування з громадянами, чесність, професійні навички, охайний зовнішній вигляд;

- налагодження взаємодії з органами місцевого самоврядування;
- залучення громадян та громадських об'єднань до профілактики правопорушень;
- інформування громадськості і ЗМІ про роботу поліції;
- забезпечення своєю діяльністю підтримки широких верств населення.

Роль поліції і суспільства з позицій партнерства

Поліція	Суспільство
Ввічливе та професійне виконання обов'язків	Нетерпимість до насильства та інших видів асоціальної поведінки
Оперативне реагування на звернення	Допомога поліції у визначенні причин правопорушень у районі проживання
Мінімальне застосування сили	Обізнаність у власних правах і обов'язках
Неупередженість	Конструктивна поведінка з розв'язання конфліктів замість насильства
Забезпечення потреб громади для підвищення відчуття безпеки у громаді	Залучення неурядових організацій до роботи у громаді
Практика консультування й залучення окремих громадян та їх груп до пошуку рішень	Зміцнення довіри до поліції
Повага до прав людини	Співпраця з поліцією та повага до її роботи

Важливими для побудови відносин довіри та обміну думками є повсякденні доброзичливі контакти поліцейських із людьми в громадських місцях, на вулицях тощо. Повага до поліції залежить від поваги й взаєморозуміння між конкретним поліцейським і пересічним громадянином.

Встановлення партнерства поліції з населенням призведе до:

- зниження рівня злочинності;
- подолання страху в громаді, появи усталеного відчуття безпеки і порядку;
- зміцнення довіри та поваги до поліції в громаді;
- добровільної й безкорисливої підтримки населення;
- виконання частиною мешканців функції помічників поліції задля забезпечення громадського спокою у власному районі;
- ефективнішої профілактики злочинів; приділення правоохоронцями часу іншим видам службової діяльності;

- підвищення інтересу населення до потреб працівників поліції, піклування про їхню безпеку та гідні умови праці;
- ефективного використання й поширення необхідної інформації правоохоронцями про злочини та кримінальні ризики серед громадськості.

Ефективність діяльності поліції, рівень їх професійної компетентності впливають на громадську думку про роботу поліції загалом. У Законі України «Про національну поліцію» (ст. 11) зазначено, що рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції.

Довіра населення до поліції – це сприятлива (позитивна) оціночна реакція груп населення на діяльність поліції, що виявляється в думках, почуттях та цілеспрямованій поведінці.

Довіра виникне, якщо поліція у своїй повсякденній діяльності демонструватиме готовність і здатність надавати якісні професійні послуги всім місцевим жителям.

Правопорядок у суспільстві формується багатьма чинниками, зокрема діями органів влади, громади, їх взаємодією, законодавством та соціальними змінами. Дії, спрямовані на підтримку (формування) правопорядку, є умовою взаємодовіри; дії в обхід правопорядку руйнують довіру.

Взаємодія поліції та суспільства змінює практику, а не самі головні цілі поліцейської діяльності. Ними залишаються забезпечення публічного правопорядку, захист основних прав і свобод людини, запобігання і розкриття злочинів, допомога і обслуговування населення з метою зниження рівня страху перед злочинністю, запобігання загрози громадських заворушень тощо. Поліції відводиться важлива роль у знятті соціального напруження, забезпеченні внутрішньої безпеки; вона повинна виступати її гарантом.

У реалізації партнерських відносин важливо, щоб:

- поліція своєчасно й оперативно реагувала на всі звернення громадян;
- поліцейського люди не боялися, а поважали – працювати слід не страхом, а по совісті;
- поліцейський мав авторитет, особливо серед верств населення, схильних до правопорушень;
- поліцейський уособлював собою закон.

Зростання кількості вдалих практик співпраці між поліцією та населенням призведе до зростання рівня довіри, що сприятиме переходу від співробітництва до формування партнерських відносин між поліцією та громадянами.

4. Межі інформування суспільства про хід досудового розслідування.

Слідчий, прокурор зобов'язаний за клопотанням сторони захисту, потерпілого надати їм матеріали досудового розслідування для ознайомлення, за виключенням матеріалів про застосування заходів безпеки щодо осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, а також тих матеріалів, ознайомлення з якими на цій стадії кримінального провадження може зашкодити досудовому розслідуванню. Відмова у наданні для ознайомлення загальнодоступного документа, оригінал якого знаходиться в матеріалах досудового розслідування, не допускається.

Під час ознайомлення з матеріалами досудового розслідування особа, що його здійснює, має право робити необхідні виписки та копії.

Учасники судового провадження, а також особи, які не брали участі у кримінальному провадженні, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси чи обов'язки, не можуть бути обмежені у праві на отримання в суді як усної, так і письмової інформації щодо результатів судового розгляду та у праві на ознайомлення з процесуальними рішеннями й отримання їх копій. Ніхто не може бути обмежений у праві на отримання в суді інформації про дату, час і місце судового розгляду та про ухвалені в ньому судові рішення, крім випадків, установлених законом.

Визнавши зібрані під час досудового розслідування докази достатніми для складання обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру прокурор або слідчий за його дорученням зобов'язаний повідомити підозрюваному, його захиснику, законному представнику та захиснику особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру, про завершення досудового розслідування та надання доступу до матеріалів досудового розслідування.

2. Прокурор або слідчий за його дорученням зобов'язаний надати доступ до матеріалів досудового розслідування, які є в його розпорядженні, у тому числі будь-які докази, які самі по собі або в сукупності з іншими доказами

можуть бути використані для доведення невинуватості або меншого ступеня винуватості обвинуваченого, або сприяти пом'якшенню покарання.

3. Прокурор або слідчий за його дорученням зобов'язаний надати доступ та можливість скопіювати або відобразити відповідним чином будь-які речові докази або їх частини, документи або копії з них, а також надати доступ до приміщення або місця, якщо вони знаходяться у володінні або під контролем держави, і прокурор має намір використати відомості, що містяться в них, як докази у суді.

Відкриття матеріалів досудового розслідування, що містяться в інформаційно-телекомунікаційній системі досудового розслідування, здійснюється шляхом надання доступу до них або надання електронних копій таких матеріалів, засвідчених в установленому порядку.

4. Надання доступу до матеріалів включає в себе можливість робити копії або відображення матеріалів.

5. У документах, які надаються для ознайомлення, можуть бути видалені відомості, які не будуть розголошені під час судового розгляду. Видалення повинно бути чітко позначено. За клопотанням сторони кримінального провадження суд має право дозволити доступ до відомостей, які були видалені.

6. Сторона захисту за запитом прокурора зобов'язана надати доступ та можливість скопіювати або відобразити відповідним чином будь-які речові докази або їх частини, документи або копії з них, а також надати доступ до житла чи іншого володіння, якщо вони знаходяться у володінні або під контролем сторони захисту, якщо сторона захисту має намір використати відомості, що містяться в них, як докази у суді.

Сторона захисту має право не надавати прокурору доступ до будь-яких матеріалів, які можуть бути використані прокурором на підтвердження винуватості обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення. Вирішення питання про віднесення конкретних матеріалів до таких, що можуть бути використані прокурором на підтвердження винуватості обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення і, як наслідок, прийняття рішення про надання чи ненадання прокурору доступу до таких матеріалів, може бути

відкладено до закінчення ознайомлення сторони захисту з матеріалами досудового розслідування.

7. Про відкриття сторонами кримінального провадження матеріалів прокурор або слідчий за його дорученням повідомляє потерпілого, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, після чого останній має право ознайомитися з ними за правилами, викладеними в цій статті.

8. Про відкриття сторонами кримінального провадження матеріалів повідомляються цивільний позивач, його представник та законний представник, цивільний відповідач, його представник, після чого ці особи мають право ознайомитися з ними в тій частині, яка стосується цивільного позову, за правилами, викладеними в цій статті.

9. Сторони кримінального провадження зобов'язані письмово підтвердити протилежній стороні, а потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження - прокурору факт надання їм доступу до матеріалів із зазначенням найменування таких матеріалів.

10. Сторонам кримінального провадження, потерпілому, представнику юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, надається достатній час для ознайомлення з матеріалами, до яких їм надано доступ. У разі зволікання при ознайомленні з матеріалами, до яких надано доступ, слідчий суддя за клопотанням сторони кримінального провадження з урахуванням обсягу, складності матеріалів та умов доступу до них зобов'язаний встановити строк для ознайомлення з матеріалами, після спливу якого сторона кримінального провадження або потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, вважаються такими, що реалізували своє право на доступ до матеріалів. Клопотання розглядається слідчим суддею місцевого суду, в межах територіальної юрисдикції якого здійснюється досудове розслідування, а в кримінальних провадженнях щодо кримінальних правопорушень, віднесених до підсудності Вищого антикорупційного суду, - слідчим суддею Вищого антикорупційного суду, не пізніше п'яти днів з дня його надходження до суду з повідомленням сторін кримінального провадження.

Неприбуття у судові засідання осіб, які були належним чином повідомлені про місце та час проведення судового засідання, не перешкоджає розглядові клопотання.

11. Сторони кримінального провадження зобов'язані здійснювати відкриття одне одній додаткових матеріалів, отриманих до або під час судового розгляду.

12. Якщо сторона кримінального провадження не здійснить відкриття матеріалів відповідно до положень цієї статті, суд не має права допустити відомості, що містяться в них, як докази.

13. Відкриття матеріалів дізнання сторонами кримінального провадження здійснюється в порядку, передбаченому статтями 301 і 314 КПК.

План практичного заняття (1 год.)

Вирішення ситуаційних завдань.

Ситуаційне завдання 1

До відділу поліції №1 ЛРУП №1 ГУНП у Львівській області звернувся громадянин Бабушкін О.С. із повідомленням про крадіжку у нього гаманця. Черговий чергової частини записав інформацію з даного приводу до журналу єдиного обліку заяв та повідомлень про вчинення кримінальних правопорушень та інших подій, про що вручив Бабушкіну О.С. корінець із реєстраційним номером та порадив йти додому, пообіцявши, що пізніше йому зателефонують.

Оцініть дії чергового? Який порядок реєстрації кримінальних правопорушень?

Ситуаційне завдання 2

До відділу поліції №1 ЛРУП №1 ГУНП у Львівській області поштою надійшло повідомлення від громадянина Семцова С.Т. про те, що його сусід громадянин Камушкін Л.Д. бере участь у бойових діях в зоні АТО в складі незаконного збройного формування.

Через 25 днів Семцов С.Т. отримав поштою письмову відповідь за підписом начальника відділу поліції №1 ЛРУП №1 ГУНП у Львівській області, в якому повідомлялося, що його звернення розглянуто, але інформація не підтвердилась.

Дайте правову оцінку діям працівників поліції Дарницького УП в м. Києві.

Ситуаційне завдання 3

У межах кримінального провадження щодо вчинення зґвалтування громадянином Смирновим С.Д. слідчий від останнього отримав письмове клопотання про проведення одночасного допиту його із потерпілою Зайцевою Б.Ю.

Через дев'ять днів слідчий в усній формі повідомив Смирнова С.Д. про відмову в задоволенні його клопотання у зв'язку із небажанням потерпілої приймати участь у цій слідчій (розшуковій) дії.

Оцініть дії слідчого. Чи правомірна відмова у задоволенні клопотання? Який порядок розгляду клопотань?

Ситуаційне завдання 4

Слідчий СВ відділу поліції №1 ЛРУП №1 ГУНП у Львівській області на підставі п. 2 ч. 1 ст. 284 КПК України закрив кримінальне провадження у зв'язку із відсутністю складу кримінального правопорушення, однак не повідомив про це заявника.

Які правові наслідки дій слідчого? Які строки визначає закон для такого повідомлення?

Ситуаційне завдання 5

За вчинення хуліганства слідчий відділу поліції №1 ЛРУП №1 ГУНП у Львівській області затримав Петрушка М.Д.

Після двох годин від фактичного затримання особи слідчий повідомив за допомогою телефонного зв'язку центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги про отримання ним відмови затриманого Петрушка М.Д. від адвоката.

Визначте правомірність дій слідчого.

ВИСНОВКИ

Слідчий, прокурор, інша службова особа, уповноважена на прийняття та реєстрацію заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, зобов'язані прийняти та зареєструвати таку заяву чи повідомлення. Відмова у прийнятті та реєстрації заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення не допускається.

У разі виявлення ознак кримінального правопорушення на морському чи річковому судні, що перебуває за межами України, досудове розслідування розпочинається негайно, відомості про нього вносяться до Єдиного реєстру досудових розслідувань за першої можливості.

У Єдиному реєстрі досудових розслідувань автоматично фіксується дата внесення інформації та присвоюється номер кримінального провадження.

Слідчий, дізнавач невідкладно у письмовій формі повідомляє керівника органу прокуратури про початок досудового розслідування, підставу початку досудового розслідування та інші відомості. Якщо відомості про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань внесені прокурором, він зобов'язаний невідкладно, але не пізніше наступного дня, з дотриманням правил підслідності передати наявні у нього матеріали до органу досудового розслідування та доручити проведення досудового розслідування.

Взаємодія поліції та суспільства змінює практику, а не самі головні цілі поліцейської діяльності. Ними залишаються забезпечення публічного правопорядку, захист основних прав і свобод людини, запобігання і розкриття злочинів, допомога і обслуговування населення з метою зниження рівня страху

перед злочинністю, запобігання загрози громадських заворушень тощо. Поліції відводиться важлива роль у знятті соціального напруження, забезпеченні внутрішньої безпеки; вона повинна виступати її гарантом.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

I. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
3. Загальна декларація прав людини: прийнята і проголошена Генеральною Асамблеєю ООН 10 груд. 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
4. Конвенція про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
5. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
6. Про Національну поліцію: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379.
7. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 877. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-%D0%BF>
8. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878. *Офіційний вісник України*. 2014. № 72. Ст. 2026.
9. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події : наказ МВС України від 8 лют.2019 р. № 100. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0914-19>.
10. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: наказ МВС України від 27.04.2020 р. № 357. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20>
11. Про затвердження Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення : наказ Офісу Генерального прокурора України від 30 червня 2020 р. № 298. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20>.
12. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : Закон України від 22 листоп. 2018 р. № 2617-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19>.
13. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та

розслідуванні: Наказ МВС України від 07 липня 2017 р. № 575//
[Електронний ресурс]. — Режим
доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE30805.html

II. Спеціальна література:

1. Багрій М. Взаємодія слідчого з працівниками підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність. Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2013. Вип. 57. С. 315–321. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_yu_2013_57_41
2. Басиста І. В. Кримінальний процесуальний документ як обов'язковий атрибут процесуальної форми: генеза та сутнісні ознаки. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2015. № 1 (75). С. 379–384.
3. Березняк В. С. Проблеми питання, пов'язані із залученням перекладача під час видачі осіб (екстрадиції). Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2015. № 1 (75). С. 409–416.
4. Бобрик К.Ю. Окремі аспекти взаємодії слідчого зі спеціалістами експертних підрозділів ОВС при розслідуванні злочинів пов'язаних зі створенням злочинної організації. Взаємодія слідчого зі спеціалістами експертних підрозділів ОВС у ході дослідчої перевірки: проблемні питання: збірник матеріалів наук.-практ. семінару. К., 2012. С. 21–24.
5. Бойцова О. В. Основні принципи взаємодії слідчих і експертів. Взаємодія слідчих і експертів у процесі боротьби зі злочинністю: проблеми та шляхи подолання: матеріали наук.-практичної конференції (м. Львів, 24–25 січня 2003 р.). Львів: ЛІВС, 2003. С. 27–30.
6. Бондаренко А.А. Зміст і форми взаємодії слідчого та оперативнорозшукових підрозділів. Науковий вісник НАВСУ. 2003. № 2. С. 245–253. 196
7. Ботнаренко І. А. Допит потерпілого: криміналістичний аспект. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. 2015. № 4. С. 280–288.
8. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів на досудовому розслідуванні: навч. посібник / Р. І. Благута, М. П. Климчук, В. М. Сакал, М. С. Цуцкірідзе; за заг. ред. М. П. Климчука. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 216 с.
9. Взаємодія слідчого та органу дізнання при провадженні кримінальних справ: курс лекцій / А. Я. Хитра В. О. Кучер. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2009. 100 с.
10. Волобуєв А. Ф. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні економічних злочинів. Форум права. 2006. № 1. С. 16–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
11. Волошин О. Г. Взаємодія слідчого і спеціаліста при проведенні відеозапису слідчої дії. Взаємодія слідчого зі спеціалістами експертних підрозділів ОВС у ході дослідчої перевірки: проблемні питання: збірник матеріалів наук.-практ. семінару. К., 2012. С. 43–49.
12. Гавріляк О. Ю. Взаємодія слідчого та оперативних підрозділів при проведенні тактичних операцій у кримінальних провадженнях про вимагання. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.

- Серія: Юриспруденція. 2013. Вип. 6–2(2). С. 114–117. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2013_6-2\(2\)__32](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2013_6-2(2)__32)
13. Галаган В. І., Канфуї І. В. Взаємодія слідчого, прокурора та слідчого судді під час вирішення питання проведення обшуку за КПК України. Криміналістика и судебная экспертиза. 2015. Вип. 60. С. 161–171. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/krise_2015_60_21
 14. Гарбовський Л. А. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами щодо провадження негласних слідчих (розшукових) дій. Міжнародний юридичний вісник: збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. 2016. № 1. С. 12–16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/muvnudp_2016_1_4
 15. Гончаров І.Д. Кримінально-процесуальне право України. Досудове слідство: навч. посібник для студ. ВНЗ. К.: Центр навч. літ-ри, 2005. 247 с.
 16. Гринюк В. Отримання доказів стороною обвинувачення у досудовому розслідуванні: деякі проблемні питання. Право України. 2015. № 1. С. 143–152.
 17. Гуменна Н. В. Поняття взаємодії слідчого з іншими суб'єктами розшуку під час здійснення ним розшукової діяльності. Актуальні проблеми держави і права. 2014. Вип. 72. С. 497–504. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2014_72_74
 18. Гуткин И. М. Правовые вопросы взаимодействия следователей и органа дознания в уголовном процессе. (По материалам органов охраны общественного порядка). М.: ВШ МООП СССР, 1967. 206 с.
 19. Єрьоменко І. В. Взаємодія слідчого та прокурора при розслідуванні кримінальних правопорушень. Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика). 2017. Вип. 4–5. С. 240–246.

III. Інформаційні ресурси:

1. Офіційний веб-сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua
3. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
4. Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України. URL: <http://www.mvs.gov.ua/>
5. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: <http://www.minjust.gov.ua/>
6. Офіційний веб-портал Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua/>
7. Національне агентство України з питань державної служби. URL: <http://nads.gov.ua/control/uk/index>
8. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL: <http://www.nau.ua/>
9. Вікіпедія Вільна енциклопедія. URL: <http://uk.wikipedia.org>
10. Електронна бібліотека Львівського державного університету внутрішніх справ. URL: <http://www.lvduvs.edu.ua>

